

”מעלת הבגדים”

שיחת הרה”ג זלמן ברוך מלמד לפרשת תצוה

גאולה אחרונה בזכות התורה • חיזוק בשקידת התורה בימי מלחמה • נר המערבי – הקשר בין החול לקודש • קדושת הכהנים מתוך קדושת ישראל • חשיבות הבגדים • הבגדים מבטאים את מהות האדם • פעולת בגדי הכהונה והמצווה • בני התורה – הכהנים של היום • מעלת התפילה בארץ ישראל ובירושלים • שכינה בישראל – צורך גבוה

גאולה אחרונה בזכות התורה

”וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׂמֹן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד” (שמות כז, כ) אור החיים מביא את דברי הזוהר ששתי הגאולות הראשונות הן בזכות האבות, והגאולה האחרונה היא בזכות משה, כלומר בזכות התורה.

וכך מפרש אור החיים, ”ואתה תצווה את בני ישראל ויקחו אליך” - ‘אתה תצווה’ - אתה משה רבנו, יש כאן רמז לעניינה של הגאולה, שכיוון שהיא תלויה במשה רבינו, היינו בלימוד התורה, אז תצווה את בני ישראל - ”ויקחו אליך שמן זית” זה אור התורה. והשמן הזה צריך להיות ‘זך’, זאת אומרת, לימוד התורה צריך להיות לשמה, ומתוך דבקות והשתדלות, ומתוך התמדה ושקידה. ‘כתיבת’ כלומר שאדם צריך לכתת את עצמו במובנים שונים, גם למקום של תורה, וגם להתאמץ

ולהתייגע. ועל ידי זה יופיע המאור של הגאולה. והגאולה הזאת, הגאולה האחרונה, עניינה להיות 'נר תמיד', כלומר גאולה תמידית.

חיזוק בשקידת התורה בימי מלחמה

אנחנו נמצאים בתקופה מיוחדת של מלחמה מול אויב אכזרי. ואנחנו היושבים בבית המדרש צריכים לתרום את חלקנו למלחמה. ולהוסיף עוד התחזקות רוחנית ואמונית על מנת שבעזרת ה' נתרום את תרומתנו כמה שיותר. כבר עשינו פעולה אחת של חיזוק החברותות של הבוקר. וחשבנו על דבר נוסף, לבקש מכל תלמידי הישיבה, שכל מי שרוצה לצאת מהישיבה עד בין הזמנים, יצא בשבת הבאה, שבת ההפסקה שבין פרשת שקלים לפרשת זכור, אמנם חבל לא להיות בסוף ספר שמות.. אבל חשבנו שזה מן הנכון, שרק בשבת זו יצאו לבית, ואחר כך יהיה רצף של לימוד של כל תלמידי הישיבה עד סוף הזמן. זה חלק מהתרומה שלנו לשקידת התורה, להופעת התורה, כדי להרבות את הזכויות בימים האלה שדרושים בהם כל כך הרבה זכויות.

נר המערבי – הקשר בין החול לקודש

"בְּאֵהָל מוֹעֵד מְחוּץ לַפְּרֶכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֶתֹּו אֶהָרֹן וּבְנִי מְעַרְב עַד בֶּקֶר לַפְּנֵי ה' חֻקַּת עוֹלָם לְדוֹרֹתֵם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות כז, כא). דורשים חכמינו זיכרונם לברכה (מסכת שבת כב:), מחוץ לפרוכת אשר על העדות, מתיב רב ששת מחוץ לפרוכת אשר על העדות יערוך, וכי לאורה הוא צריך? והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו לאורו! הקב"ה הולך לפניו יומם בעמוד ענן, ולילה בעמוד אש, והלכו לאורו. אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל". הכוונה לנר התמיד שהיה דולק כל הזמן. אף על פי שלכל הנרות היו שמנים שמן כדי שידלקו זמן של לילה ארוך כלילות טבת הארוכים, כל הנרות דלקו במשך כל הלילה, ונר המערבי היה דולק כל היממה. יש דעות שנר המערבי

בכלל לא כבה והיה דולק שנה שלמה, ויש דעות שדלק מערב ועד ערב, שזה גם כמובן נס. וזה היה עדות לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל

הרב (עין א"ה שבת פרק ב, טז, ומובא בחומש הרא"ה שמות ד"ה מחוץ לפרוכת) מדבר על כך שהאור הגדול של ישראל זו התורה, והאור הנוסף הזה הוא בעצם מסמל את האור החיצוני, את ההופעה של החיים היפים המתוקנים התרבותיים הכלליים. אור התורה הוא פנימי, הוא בתוך. הפרוכת מסתירה אותו כמו שכתוב 'מחוץ לפרוכת העדות'. כלומר אנחנו מקשרים כאן את המקום של המנורה אל מה שבפנים אל הארון אל העדות. גם הארון בעצמו היה נס. חז"ל אומרים (מגילה י:) שהארון לא היה מן המידה. גם בפנים היה נס אבל היה נס מוסתר. במנורה כבר כולם יכלו לראות את הנס. אז עניינה של המנורה הוא בעצם להופיע את האור הגשמי. יש אורה של תורה שאנחנו מודרכים על פיה לחיות את החיים האלוקיים המיוחדים של עם ישראל. ויש גם עניין של החיים החיצוניים שהם בעצם משותפים לנו ולאומות העולם - חיי תרבות, חיי חכמה, וכדומה. אומר מרן הרב, עם ישראל צריך להופיע בכל שלמותו לא רק בצד העליוני הרוחני הפנימי האלוקי המיוחד לנו אלא גם בצד החיצוני, בצד החכמה, בצד ההופעה המתוקנת השלמה של החיים השלמים החיצוניים. למה - כי עדות לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל'. אם ישראל יהיו במדרגה פנימית רוחנית אלוקית, והם לא יפתחו את הצדדים החיצוניים שלהם שיהיו מתוקנים, מלאי חכמה, מלאי יופי, מלאי שלמות חיצונית - אומות העולם לא יוכלו להתחבר ולהיות מושפעים מאורה של תורה. כי האור של התורה הוא עליון ונישא מאד, והאומות שייכות למציאות החיצונית, ואולם כשעם ישראל מופיע בשלמותו הכפולה, גם בצד העליון הרוחני הפנימי הנשמתי של אורה של תורה, וגם בצדדים של אור החכמה, אור המידות, באור של רוחב החיים, זה מאפשר גם לשאר האומות להתחבר דרך זה אל האור של התורה. האור של ישראל שמופיע בחוכמת החיים מאפשר לשאר האומות להיווכח בחוכמת התורה, ולהיות מושפעים ממנה, וזה 'עדות לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל' - הרב מדייק במילים של 'באי עולם', לא לישראל בלבד, אלא עדות היא לבאי עולם.

מוסיף הרב ומדייק עוד, חז"ל אומרים לנו (שם): מהי עדות - אמר רב זה נר מערבי שנותן בו שמן כמידת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים'.

הנר המערבי, זה הנר שבו נעשה הנס. וחז"ל אומרים לנו, למה קוראים לו נר מערבי - מפני שהוא פונה לצד מערב. לדעה אחת המנורה הייתה עומדת לא לאורך המשכן אלא לרוחבו, אז הנר המערבי, היה הנר האמצעי שפונה אל קודש הקודשים, וכל הפתילות של הנרות פונים אליו. ולפי הדעה השנייה המנורה הייתה עומדת לאורך המשכן והנר המערבי היה השני ממזרח. ממנו היו מדליקים את כל הנרות ובו היו מסיימים. ממנו מדליקים ובסוף עושים את הטבת הנר שלו ומחדשים את האורה שלו. יש כאן רעיון, שבישראל כל ההופעה של כל החכמות, נמשכת מהקודש. היא נמשכת מהקודש ומסתיימת בקודש. כלומר, כל הופעת החיים החיצוניים נמשכים מהגודל הפנימי ומופיעים אותו, הם קשורים בנר המערבי שממנו היו מדליקים ובו היו מסיימים. הרב רוצה ללמד אותנו שכל הנהגת החיים החיצוניים קשורה בקודש. אפשר כאילו לחלק - יש עבודת הקודש שאדם עושה בבית המדרש, מתפלל בשעות התפילה, לומד בשעות הלימוד, ואחר כך שאר החיים הם עומדים בפני עצמם, אבל לא כן בישראל - כל החיים הם חיי קודש. לא רק עבודת התפילה, עבודת התורה, עבודת המצוות, אלא כל החיים בעצמם, כולם הופעה של קודש, הופעה מהמקור העליון, כולם מכוונים אל ההופעה האלוקית. וזה נרמז מנר המערבי שממנה היה לוקח ומדליק.

קדושת הכהנים מתוך קדושת ישראל

אומר המדרש (שמות רבה לז, ד):

"וְאֵתָהּ הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ אֶת אֶהֱרֹן אַחִיךָ וְאֶת בְּנָיו אִתּוֹ מֵתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֵנוּ לִי אֶהֱרֹן נָדָב וְאָבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן" (שמות כח, א), מה המובן של המילים 'מתוך בני ישראל', היה מספיק לומר 'ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך'

אומר המדרש: "מכל הארצות בחר הקב"ה בארץ ישראל ומארץ ישראל בחר בבית המקדש, ומבית המקדש לא בחר אלא בבית קודשי הקודשים. כך לא בחר הקב"ה אלא בישראל, ומישראל לא בחר אלא בשבט לוי, ומשבט לוי בחר באהרן, שנאמר: "וּבַחַר אֹתוֹ מִכָּל שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל" (שמואל א, ב, כח).

מה מלמד אותנו המדרש - יש מדרגות של הופעת הקדושה. המילה 'מתוך' מבטאת שארץ ישראל מקודשת יותר מכל הארצות. כלומר, בעצם כל העולם כולו זו הופעה אלוקית. כל העולם כולו נמשך מהקודש, מריבונו של עולם. אבל יש מדרגות בגילוי של ההופעה האלוקית. ומכל הבריאה כולה, מכל הארצות כולן, איפה מתגלה הקדושה של כל הארצות כולן - בארץ ישראל, שמקודשת מכל הארצות כולן. ובארץ ישראל יש עוד מדרגה - מה שמבטא את קדושת ארץ ישראל, זו ירושלים, ובית המקדש. ובבית המקדש השיא של הקדושה מתגלה ומופיעה בקודש הקודשים. זאת אומרת, קודש הקודשים מופיע את הקודש של כל העולם כולו, אבל זה מופיע במדרגות. כמו שאומר שלמה המלך "וְהִתְפַּלְלוּ אֵלַיךְ דְּרֹךְ אֲרָצִים" (מלכים א' ח, מח) כלומר מי שנמצא בחוץ לארץ מתפלל לארץ ישראל, ומי שנמצא בארץ ישראל מתפלל אל העיר אל ירושלים. ומי שנמצא בירושלים יתפלל אל בית המקדש, אל קודש הקודשים. למה מי שנמצא בחוץ לארץ צריך להתפלל אל ארץ ישראל, שיתפלל ישר לקודש הקודשים, התשובה היא שיש מעבר, יש שלבים. אתה רוצה להתפלל לקודש הקודשים, אתה צריך לעבור קודם פתח אחד שזו ארץ ישראל, אחר כך ירושלים, אחר כך בית המקדש, ורק אחר כך קודש הקודשים. זה תהליך, זה לא ישר לקודש הקודשים. תהליך של התעלות רוחנית. אתה מתפלל אל ארץ ישראל שזה כולל את ירושלים והר הבית וקודש הקודשים. אתה כבר בארץ ישראל אתה מתפלל אל ירושלים אל בית המקדש ואל קודש הקודשים. וכן הלאה, וזה הדיוק 'מתוך בני ישראל'. עם ישראל מקודש מכל העמים, הקב"ה בחר בו מכל העמים. ה'מתוך' הזה, בעצם מבטא שכל העולם וכל האנושות כולה היא בעצם צלם אלוקים אבל יש מדרגות. והמדרגה של ישראל, מבטאה את המדרגה של האנושות כולה, שבתוכה יש את

אותי ורש"י פירש שמכבדים בעליהם. בהמשך הגמרא (שם ע"ב) "ורחץ ושמט שמלותייך" אמר רבי אלעזר אלו בגדים של שבת. ועוד אומרת הגמרא (שם קיג: - קיד.): אמר רבי אחא בר אבא אמר רבי יוחנן, מנין לשינוי בגדים מן התורה? מפרש רש"י שהוא דרך כבוד לפני המקום. אומרת הגמרא: שנאמר: "וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים" (ויקרא ו, ד). תנא דבי רבי ישמעאל בגדים שבישל בהם קדרה לרבו אל ימזוג בהם כוס לרבו' מפרש רש"י הזקיקו הכתוב ללבוש בגדים פחותים בשעת הוצאת הדשן כדי שלא ימאסו בגדיו החשובים שעובד בהן עבודת אכילה ושתייה כגון קיטור וניסוך'. צריך להתאים את הבגדים לכל מצב, כמו שהכהן הגדול היה נכנס לקודש הקדשים, הוא היה צריך ללבוש בגדים מתאימים מיוחדים בגדי לבן. יש בגדים לעבודה בפנים, ויש בגדים לעבודה בחוץ. זאת אומרת, יש חשיבות לבגדים.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה שנאמר: "כָּל מְשֻׁנְאֵי אֶהְבֹּו מוֹת" (משלי ח, לו). אל תקרא משנאי אלא משניאי'. הם משניאים כביכול את ריבונו של עולם. כי תלמיד חכם מייצג את דרך התורה, את דבר ה', ואם נמצא רבב על בגדו הוא גורם שיזלזלו בתורה, שיזלזלו בקודש. לכאורה מה זה באמת חשוב רבב על בגדו, מה קרה, לא קרה שום דבר... הגמרא אומרת שם שלגבי חציצה, זה תלוי לפי ההקפדה של האדם, לאנשים שעובדים במלאכות שבהם מתלכלכים, אם יש רבב מצד אחד של הבגד שהוא לא עובר לצד השני, זה לא חוצץ לטבילה, אם צריכים להטביל את הבגד הזה כשנטמא. והסיבה שאינו חוצץ כי הם אינם מקפידים על זה. לעומת זאת אצל תלמיד חכם, אם יש כתם רק מצד אחד, זה כבר חוצץ. ועוד אומרת שם הגמרא, 'אמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם שמחזירין לו אבדה בטביעת העין, זה המקפיד על חלוקו להופכו' – כלומר אם תלמיד חכם לבש במקרה את הבגד הפוך, שהתפרים מבחוץ, והוא הופך את הבגד, זה הגדר של תלמיד חכם שמחזירים לו אבדה. לתלמיד חכם יש הלכה מיוחדת שמחזירים לו אבדה גם בטביעת עין (בבא מציעא כג:), הוא לא צריך להגיד סימנים, סומכים עליו. על איזה תלמיד חכם סומכים - תלמיד חכם שהוא נקי ומסודר. לכאורה מה הקשר

- זה עניין של אמון. מה זה חשוב אם הוא נקי או פחות נקי, מה זה מעניין, העיקר שאדם ילמד תורה, שיהיה שקוע בלימוד. אם הוא מפוזר, אם הוא לא מסודר, אם הוא לא נקי כל כך, מה זה קשור?! חז"ל מלמדים אותנו שכן יש נפקא מינה, שתלמיד חכם צריך להראות מסודר. לא גנדרן, אבל נקי ומסודר. ואם הוא לא נקי ומסודר, זה חסרון גם בפנימיות. תלמיד חכם צריך להיות מסודר ונקי, שנגעים להיות על ידו. כשתלמיד חכם מתנהג כך, יש כבוד שמים. אם חלילה להפך, זה מוריד כבוד שמים.

הבגדים מבטאים את מהות האדם

הגמרא אומרת במסכת שבת בדף קמה: מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצוינים, לפי שאינם בני מקומן. רש"י מפרש - שמארץ ישראל גלו לשם למקום נוכרי והם לא מוכרים כתלמידי חכמים אז הם צריכים ללבוש בגד של תלמידי חכמים שידעו שהם תלמידי חכמים. 'דאמרי הני אינשי במתא שם שמי, בלא מתא תותבאי' – רש"י מפרש - בעירי אני ניכר בשמי, ובמקום שאינו עירי כבודי תלוי בשלמתי שלי, כלומר בבגד שלי. זאת אומרת, בעיר שמכירים את האדם, הוא לא צריך להתלבש בבגדים מיוחדים, אבל מחוץ לעירו, הבגדים מציינים מי הוא האדם.

מִרְנָה הַרְבֵּה בְּעוֹלַת רְאִיָּה (עמו' עב) על ברכת 'מלביש ערומים', מסביר שאנחנו מברכים את הקב"ה לא רק על הבגדים שנתן לנו ללבוש, אלא יש כאן תוכן יותר עמוק. בניגוד לבעלי החיים, יש לנו חוש פנימי, חוש צנוע, חוש עמוק, שאנחנו מרגישים צורך לכסות את המקומות הלא מתאימים. ועל המעלה הזאת אנחנו מודים. הבגדים מבטאים את עניינו של האדם, את מעלתו.

יש צד בבגדים שהם מבטאים את החיסרון של האדם. האדם הראשון קודם שחטא, לא היה לבוש בגדים, לא היה צריך אותם. אבל אחרי שחטא, "וַיִּדְעוּ כִּי עֲרֹמִים הֵם" (בראשית ג, ז), הרגישו בחיסרון והיו צריכים לכסות את עצמם. מקודם הם היו בדרגה גדולה שהיו לבושים באור עליון, כשהאור הזה הסתלק, הם ראו שהם ערומים מהמצווה והאור הרוחני שעטף אותם, כשאדם מקיים

מצוות אז הוא עטוף באור ה'. וזה מה שרבי מאיר אמר כתנות אור. בתורתו של רבי מאיר היה כתוב כתנות אור באלף ולא בעי"ן. כלומר זה בגדי אור, אור מקיף, עוטה אור כשלמה. אחרי שירדו מהמדרגה הזאת, היו צריכים לכסות את עצמם. יש בגדים שעניינם לכסות. ויש בגדים שעניינם להופיע את הטוב, לא רק לכסות ולסלק את החסרונות של המצב של ערומים, אלא לבטא את הפנימיות, את הגודל, זה עניינם של בגדי כהונה.

פעולת בגדי הכהונה והמצווה

חז"ל אומרים שבגדי הכהונה, הבגדים של כהן הדיוט וכן הבגדים של הכהן הגדול היה להם תפקיד לכפר על העוונות. המכנסיים נועדו לכפר על העוונות של זנות. הציץ היה לו תפקיד לתקן את הגאווה. לכל בגד היה תפקיד כנגד המקום שהוא כנגדו בגוף. ואנחנו כל בני ישראל, גם כן יש לנו בגדים שמייחדים אותנו. הציצית, התפילין. על הציץ של הכהן הגדול כתוב: "וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד" (שמות כח, לח). וחז"ל (יומא ז: - ח.) דורשים מפסוק זה שהכהן צריך למשש כל הזמן כדי לזכור שהציץ על ראשו. לומדים חז"ל מכאן דין, שאם ציץ שהיה בו שם אחד היה צריך הכהן תמיד לזכור ולא להסיח את דעתו מזה שהציץ על מצחו, תפילין, שיש בתפילין של ראש וגם בתפילין של יד, עשרים ואחת הזכרות של שם ה', כמובן על אחת כמה וכמה, שאדם צריך למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה, קל וחומר מציץ (שם). זאת אומרת, אדם צריך לזכור כשהוא נמצא עם הבגדים האלה את מהותם. הציצית מזכירה לאדם את כל מצוות ה'. 'זוזכרתם את כל מצוותי', זה כבר נהיה מין סדר והרגל כזה שהולכים עם ציצית, וזה לא אומר לנו שום דבר. חז"ל אמרו שאדם הולך עם ציצית אז הוא צריך לחיות את העובדה הזאת, שכל הזמן הציצית מזכירה לו את כל מצוות ה'. אדם מניח תפילין על ידו ועל ראשו, כדי שהלב והראש יהיו תמיד בערנות, לזכור את יציאת מצרים, את קבלת עול מלכות שמים, קבלת עול מצוות. לחיות את התוכן של הפרשיות של התפילין,

לחיות את זה. חייב אדם למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה, זה לא משהו חיצוני. יש כאלה שגם מתרגלים כל הזמן למשמש במקומות שכתוב למשמש, בשעה שאדם אומר 'פותח את ידיך'. כך יש מקומות שאנחנו רגילים למשמש בתפילין, אבל צריך לזכור בכל שעה ושעה, צריכה להיות ערנות כזאת, שאדם חי את מה שהוא עושה. חי את המצווה, לא להתרגל לזה.

בני התורה – הכהנים של היום

בני תורה הם היום הכהנים של התקופה. הכהנים בזמן בית המקדש הם היו המחברים בין ישראל לאביהם שבשמים, ובני תורה הם היום הכהנים. והם צריכים לדעת את האחריות שלהם והתפקיד שלהם לשאת באמת את הגודל של הקודש. זה כולל כמובן גם התנהגות חיצונית שמעוררת אהבה לתורה, אהבה למצוות, אהבה לאמונה, ואהבה לריבונו של עולם. והבגדים גם מבטאים את זה. ולא רק הבגדים. גם בית המדרש אם הוא מכובד והוא יפה והוא מתוקן, זה כבוד שמים. לא רק בית המדרש, גם המסדרון גם הכניסה לבית המדרש, שם יש לפעמים תיקים וכוסות וכל מיני דברים שבועות רבים, בפתח בית המדרש... אני חושב שכל אחד בטח אומר זה לא התפקיד שלי, זה התפקיד של מי שתפקידו לנקות, מה זה התפקיד שלי?! אנחנו צריכים כולנו להיות ערניים, זה הבית שלנו. הוא צריך להיראות כבית ה', הוא צריך להיראות הכי יפה שאפשר. אנשים נכנסים ורואים יופי, רואים הדר, רואים כבוד שמים. וזה כולל גם את הבתים הפרטיים של כל אחד ואחד, על אחת כמה וכמה בית המדרש. האדם בביתו כמובן משתדל שיהיה בית מסודר ונקי, הוא צריך להשתדל, גם למי שלא מבין את זה.. על אחת כמה וכמה בית המדרש.

מעלת התפילה בארץ ישראל ובירושלים

נביא מדברי שערי אורה על התפילות. הוא מובא בשל"ה, דיברנו עכשיו שיש מדרגות, שארץ ישראל מקודשת מכל הארצות. הוא אומר:

"דע שהתפילות שהן בחוץ לארץ, אין להן דרך לעלות לפני ה' יתברך זולתי כשישראל משלחים אותן מחוץ לארץ נגד ירושלים. וכשמגיעות לירושלים משם הן מסתלקות ועולות למעלה. זה מה שאמר דניאל שהתפלל בגולה "וְכִינִן פְּתִיחִין לָהּ בְּעֲלִיתָהּ נֶגֶד יְרוּשָׁלַם" (דניאל ו, יא) בכיוון פתחיהם נגד ירושלים, וכל זה אמר שלמה המלך בפירוש כשנבנה בית המקדש, והיה מתפלל על ישראל "כִּי יִחַטְאוּ לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא יִחַטָּא וְאֲנִפֶּת בָּם וַיִּנְתְּנֵם לְפָנַי אוֹיֵב וְשָׁבוּם שָׁבִיָּהֶם אֶל אֶרֶץ הָאוֹיֵב רְחוּקָה אוֹ קְרוֹבָה: וְהִשִּׁיבוּ אֶל לִבָּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָשְׁבוּ שָׁם וְשָׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלַיךְ... וְשָׁבוּ אֵלַיךְ בְּכָל לִבָּבָם וּבְכָל נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ אֲבִיָּהֶם אֲשֶׁר שָׁבוּ אֹתָם וְהִתְפַּלְּלוּ אֵלַיךְ דֶּרֶךְ אֶרְצָם אֲשֶׁר נִתְּתָה לְאֲבוֹתָם" (מלכים א, ח, מו – מח) , דע, איך גילה שלמה המלך עליו השלום שאין תפילת חוץ לארץ עולה למעלה באותו מקום שמתפללים, עד שהיא עולה לארץ ישראל, ומשם לירושלים, ומשם לבית המקדש ואז עולה למעלה". לכן כל ישראל מכל המקומות שמחוץ לארץ, פונים לכיוון ארץ ישראל, "ועתה יש לנו להודיעך מה בין תפילת חוץ לארץ לתפילת ארץ ישראל. דע כי תפילת ארץ ישראל, דומה למי שהוא צריך לדבר עם המלך, וביתו קרוב למלך, ואין שטן ואין פגע ולא משחית בדרך. ותפילת חוץ לארץ דומה למי שצריך לדבר עם המלך, וביתו רחוק מאוד מן המלך, ויש בדרך כמה ליסטים, וכמה פגעים רעים, וכמה חיות רעות".

מי שמתפלל בחוץ לארץ, הוא שולח את התפילה שלו לארץ ישראל והיא פוגשת בדרך כל מיני חיות רוחניות רעות, כל מיני מקומות טמאים, מקומות של עבודה זרה של קלקולים, אז היא נפגעת. כל הפגעים האלה פוגעים בתפילה. והיא צריכה ללכת בדרך הזאת עד שהיא תגיע לירושלים ואז היא תוכל לעלות למקומה לריבונו של עולם.

"עתה ראה, כמה אדם צריך להיזהר כדי שימלט מנזק הדרך, ואחר הטורח והשמירה יתכוון שתהיה תפילתו ראויה להתקבל כמו שאמרנו". מי שמתפלל

בחוץ לארץ צריך לעשות כוונות כהנה וכהנה, יותר להתפלל, לעשות שמירות, כי התפילות הולכות בדרך רוחנית מסוכנת. אז הוא צריך לעשות לתפילה חוזק גדול מאוד שתהיה תפילה חזקה שתוכל להתמודד עם כל הקלקולים שהיא צריכה לעבור בדרך, ולא תיפגע. אנחנו שמתפללים בארץ ישראל, מקום זך, קרוב מאוד, ככל שקרובים יותר, כמובן עוד יותר טוב. זה אומר שערי אורה. לזכור את עניינה של המעלה הגדולה של התפילה שאנחנו מתפללים בארץ ישראל. עוד יותר מעלה גדולה שמתפללים בירושלים. ועוד יותר מעלה שמתפללים על יד הכותל, ככל שיותר קרוב, אין מפגעים באמצע הדרך. שנזכה בעזרת ה' שהמקום הקדוש בעצמו יהיה מקום טהור וקדוש.

שכינה בישראל – צורך גבוה

"וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִיְתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים: וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשָׁכְנִי בְּתוֹכָם". אומר הרמב"ן שיש בעניין סוד גדול, כי כפי הפשט, השכינה בישראל צורך הדיוט ולא צורך גבוה" - מה שהקב"ה משכין את שכינתו בישראל זה בשבילנו. הקב"ה לא צריך את זה. אנחנו רוצים שהשכינה תשרה עלינו ותופיע עלינו הקדושה והאור האלוקי. כך זה לפי הפשט. אבל אומר הרמב"ן, שיש כאן בפסוק איזה עומק, "אבל הוא כעניין שאמר הכתוב "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר" (ישעיהו מט, ג). ופסוקים רבים באו כן "פֶּה־אֲשֶׁב כִּי אֲוִתֶּה" (תהילים קלב, יד). כלומר הקב"ה רוצה לשבת פה, הוא צריך לשבת. לא רק אנחנו צריכים, כביכול גם הקב"ה צריך את זה. "אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשָׁכְנִי בְּתוֹכָם", כדי שיהיה לי מקום לשכון כביכול. וכן הפסוק "מֶה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל" (יהושע ז, ט). כלומר אם עם ישראל ייפגע, איפה שמך הגדול יופיע? כלומר כביכול צורך גבוה שיהיה לקב"ה מקום לשכון בו. חשבנו שהמשכן הוא צורך ישראל, שהקב"ה אומר לנו, אם אתם תתנהגו יפה, ותעשו את רצוני, אני אבוא לבקר אתכם, אני אשפיע עליכם, אני אשכין שכינתי בתוכם. זה בשבילנו. אומר הרמב"ן זה לא רק בשבילנו, זה גם בשבילו. איך יכול להיות, וכי הקב"ה צריך את

המקדש, צריך את ישראל - התשובה היא שכן! הופעתו של הקב"ה בעולם תלויה בעם ישראל. הקב"ה מעל הכול, הוא לא נראה ולא מופיע. איך הוא כן מופיע בעולם - רק על ידי ההופעה שישראל מופיעים אותו. יש לנו תפקיד להופיע את השכינה בעולם. ריבוננו של עולם כאילו צריך אותנו כדי שנופיע את שכינתו בעולם. יוצא שלמגמה של הקמת המשכן, "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכְכֶם", יש לזה שני פנים. הפן האחד, מבחינתנו, כמה זה טוב, כמה אנחנו מודים לקב"ה שבא לשכון בתוכנו, אבל יש בזה גם פן נוסף, שהתפקיד שלנו להופיע את שמו יתברך, ואם אנחנו לא מתנהגים כפי שצריך, אנחנו לא מופיעים את שמו. "וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁכְנֵי בְּתוֹכְכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם", אשרינו שהקב"ה מתפאר בנו, "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר" (ישעיהו מט, ג) – "פארו עלי ופארי עליו".